

EGED-HEGY

SUMMÁJÁT ÍRNÁM...

Az Egri Borvidék híres „grand cru” termőhelye a több évtizede szunnyadó Nagy Eged déli lejtője. Hozzáértők meg vannak róla győződve, hogy az egedi lejtő, annak is a felső része a „Szőlőske,” olyan borokat képes adni, melyek minősége sikerrel veheti fel a versenyt a burgundiakkal!

Miből fakad ez az optimizmus?

A dűlő adottságai, a meszes talaj, a teljesen déli kitettség és a 350-450 m tengerszint feletti magasság nagy lehetőségeket feltételeznek. Egyedül az említett jellemzők nem lennének képesek a termelők ilyen fokú inspirálására.

Hogy jobban megismerjük a Nagy egedi (szőlőskei) „fekete bor” történetét, vessünk egy pillantást történelmi múltjára.

A Nagy Eged a XVIII. században püspökségi, majd 1804-től mint érsekségi terület szerepelt a nyilvántartásokban. Nevét feltehetően Szent Egyedről kapta (Sanctus Aegidius), aki a tatárjárás után Egerbe telepített valonok körében rendkívüli népszerűségnek örvendett. A hegy déli lejtője évszázadokon keresztül Eger szőlőtermesztésének, borászatának szimbóluma volt. Egy XIX. sz. eleji szakvélemény szerint „Egerben erősségre, színre és aromára a legjobb minőségű borok az Egeden termett szőlőkből szűrhetők.” Ez a vélemény summázata annak a kora-

HAZÁNK TÖBB BORVIDÉKE BÜSZKÉLKEDHET OLYAN TERMŐHELLYEL, AMELY ELŐTT A „SZAKMA” ÉS AZ ÍNYENC BORFOGYASZTÓK MEGEMELIK KALAPJUKAT. IDOLKÉNT NÉZNEK FEL RÁ, S ETTŐL A HELYTŐL VÁRJÁK A „NAGY BOR” MEGSZÜLETÉSÉT. ILYEN TERÜLETNEK VAGY MÁR EGY SZELETÉNEK BIRTOKLÁSA IS NAGY ELŐNYÖKKEL JÁR. A BOROK, A TERMŐHELY KVALITÁSA MIATT FELÉRTÉKELŐDNEK. KÖNNYEBBEN ÉS MAGASABB ÁRON KELHETNEK EL, HISZEN PRESZTÍZS ITALOKRÓL VAN SZÓ. NEM CSODA, HOGY AZ ILYEN DŰLŐK MEGSZERZÉSÉÉRT KEMÉNY VERSENGÉS FOLYIK.

beli általános tapasztalatnak, hogy az egri bortermelés mintegy 25%-át az Egedről származó szőlőknek tulajdonította. A ránk maradt írásos dokumentumok több helyen is utalnak arra, hogy az Eged déli lejtőjén kivételes évszázadokban a természet lehetőséget adott vörös aszú készítésére! Ez is a termőhely rendkívüli adottságait dicséri.

Az évszázadokon át virágzó egedi szőlészkedésre azonban árnyak is vetültek.

A hegy még megközelítőleg sem volt képes állandó minőséget és mennyiséget produkálni.

A termés ingadozását nagyban befolyásolták a kártevők, valamint a különleges földrajzi fekvés, amely védtelennek bizonyult az időjárás viszontagságaival szemben. A kedvezőtlen hatásokat tetézte a termőhely meredeksége, amely a XIX. sz. második felében népszerűségének csökkenéséhez vezetett.

A lejtés nem csupán a szőlészeti munkákat nehezítette, de a magasabb pontokról esőzésekkel lezúduló víztömeg óriási károkat okozott a termőrétegben. A talajerózió ellen vívott küzdelem fő védelmi stratégiája a sankgödrök ásása volt, melyek a lemosott földet felfogták és összegyűjtötték. Az ily módon összegyűjtött termőréteget kellett, embertelen erőfeszítések árán, a tőkékhez visszahordani. A többször lemosott és felcipelt talaj egyre fo-

gyott, így a hiányzó mennyiséget a környező erdőkből igyekeztek pótolni. Ebből még több konfliktus származott, mivel a fák pusztulása az erdők tulajdonosait felbőszítette, s végérvényesen megtiltották az erdei talaj elhordását. A „földelés” ellehetlenítése siettette a híres termőhely hanyatlását. Története első fejezetének a filoxéravész vetett véget. A mindent kipusztító járvány után az alanyokra telepített kadarka, oportó és kékfrankos fajták nem tudtak az elvárásoknak megfelelni. Ennek oka, valószínűleg, a helytelen alany megválasztásában keresendő.

A II. világháború utáni egedi szőlészet és borászat történetét dr. Dancz Pál, az egykori Borgazdasági Kombinát volt vezérigazgatója így idézi fel:

„A háború után lerobbant szőlőkultúrát örököltünk az Egeden. Ennek legfőbb okát a háborús évek alatti munkák hiányában láttam. Az Eged adottságai, valamint óriási múltja már tevékenységem kezdetén meggyőztek arról, hogy az ültetvény teljes rekonstrukcióját el kell végeznünk. Ez néhány év alatt sikerült is. Nem csupán mint rendkívüli termőhelynek, hanem mint szimbólumnak is fontos szerepet tulajdonítottunk. Hiszen az Eger felé közelítő vendégek, látogatók már tisztas távolságból megpillanthatták az eljük tárulkozó lenyűgöző látványt, amely külföldi üz-

FARKAS IMRE (EGRI ÖNKORMÁNYZAT) „Többen felismerték a terület értékét. Eddig több évtizeden keresztül állt ott gazosan, elhanyagolva. Most egyszerre csak mindenki ezt a területet szerette volna megkaparintani, valamilyen úton-módon. Ebből jogi bonyodalmak származtak, amelyek megghiúsították az első két árverést. Beperelték az Önkormányzatot, hogy nem tehermentes az ingatlan. A pert megnyertük. Jogi szakértőink most látták elérkezettnek az időt arra, hogy nyugodt szívvel nekilássunk az árverésnek. Viszont a kárpótlási törvény alapján a volt tulajdonosnak a területre elővételi joga van. Amennyiben ezzel élni kíván, a teljes területet vagy annak egy részét megvásárolhatja. Úgy tűnik, hogy végül élt ezzel a jogával. Egyébként még egy, kb. 40 hektárnyi területet kívánunk értékesíteni a Nagy Egeden a közel jövőben.”

GÁL TIBOR (GIA) A Nagy Eged Európa borászatának kiemelkedő borát képes teremni! Úgy három évvel ezelőtt felmértem a területet. Kiderült, hogy a talajerózió csak egy-két helyen tett kárt a termőrétegben, ugyanakkor úgy gondolom, hogy egy egységes talajrendezésre szükség van. Fontosnak tartom, hogy ebbe a dűlőbe csak meghatározott szőlőfajták legyenek telepíthetők.

DR. PÓK TAMÁS (PPP) Hazánk és Közép-Európa egyik legjobb termőterületéről van szó. Kitettsége, lejtése és meszes alapköze erre predesztinálja. Talán a termőréteg vastagsága nem optimális. Szervestrágya és föld felhordását szükségesnek tartom. Évekkel ezelőtt Vincze Béla és én fordultunk az önkormányzathoz, hogy területszerzési szándékunkat bejelentsük. Céloztunk rá, hogy érdeklődő és szakmailag kompetens borászok kapják meg a területet, megfizethető áron. Az önkormányzat, valószínűleg anyagi okokból, az árverést tartotta célszerűnek.

THUMMERER VILMOS (THUMMERER PINCÉSZET) Kezdetben én is kacérkodtam a Nagy Egeddel, de óriási falat, és sok a kérdőjel. Maga a dűlő nagy jelentőségű, de úgy érzem, hogy komoly talajrendezésre lesz szükség, mivel a termőréteg vékony. Kérdés, hogy szebb lesz-e a bor, mint máshol? Tudom, hogy az Eged nagy marketingérték, de az én figyelmem a „Tekenőhát”-ra koncentrálódik. Annak minősége felől meggyőződtem.

VINCZE BÉLA (VINCZE BÉLA PINCÉSZETE) A Nagy Eged déli lejtőjének fekvése és talaja a nagy francia termőhelyeket idézi. Akik még kóstolhattak igazi egedi borokat, egriesen szólva azt mondják, hogy olyan sűrű, hogy még a kanál is megáll benne!

letfeleinkre meggyőzőleg hatott. 1963-ban már egy 100%-osan egedi szőlőből összeállított Bikavért értékesítettünk a nyugati piacon. Hogy a nehéz emberi munkát segítsük, a '70-es években helikopteres permetezést is bevetettünk. A dűlő aljában két mesterséges tavat ástunk, amely felfogta az esőzések után a hegyről lezúduló vizet, amit csővezetékeken visszajuttattunk a dűlő tetjére, hogy szükség esetén a tőkékre locsolhassuk. Sajnos a nehéz művelési körülmények következtében a Nagy Eged a '80-as évektől fokozatosan leépült.”

A rendszerváltástól napjainkig több mint tíz év telt, illetve úszott el, s a Nagy Eged (Szőlőske) mai képe hű mása a tíz vagy húsz évvel ezelőttinek. Virítanak a romlás virágai.

A termőhely erényeit jól ismerő szőlészek, borászok már évekkel ezelőtt szándékoztak területeket szerezni az Eged grand cru fekvésében. Majdnem tíz év repült el, mikor is az önkormányzati tulajdonban lévő „legelő” minősítésű területről árverési hírek terjedtek el.

S eljött a várva várt nap! Borászok, borászatok, kisebb és nagyobb befektetők érkeztek az árverés helyszínére. Azonban a licitnek vége szakadt, mielőtt az első cm²-t dobra verhették volna! Az indok: tulajdonjogi probléma.

A második árverési csata megvívására összese-reglett érdekeltek sem jár-

tak jobban: a még mindig fennálló, bonyolult, megoldatlan jogi helyzet miatt az árverést törölték.

A 2001. február 20-án megtartott liciten 38,2 hektárnyi terület talált gazdára, nyolc hasonló nagyságú parcella formájában. A boldog, de inkább boldogtalan tulajdonosok öröme nem tartott sokáig! A hírek szerint pár nappal az események után a régen fennálló tulajdonjogi probléma „megoldódott,” ami azt eredményezte, hogy az árverés végeredménye átalakult. Elképzelhető viszont, hogy a harmadik nekifutás után valóban új tulajdonosok lépnek a Nagy Eged lejtőjére, remélhetőleg olyanok, akik képesek minden tudásukat és akaratukat latba vetve újrateremtani az egedi és szőlőskei borászatot! Több érdekelt és kívülálló képtelen átlátni a keszkesza jogi helyzetet. Ahány borászat – annyi vélemény! Vannak, akik már feladták, hogy valaha is képesek lesznek akár egy zsebkezdőnyi területet szerezni a az ominózus területen. Mások türelmesen várnak,

amíg a fennálló problémák megoldódnak, és esetleg hozzájuthatnak a grand cru fekvés valamely részéhez, amely akár ugródeszka is lehet az európai borászat élvonalához.

A birtokbavétel után még hosszú évek fognak eltelni, mielőtt a torkunkon egy korty bor lecsúszhatna a Nagy

Eged csúcsfekvéséből származó szőlők borából. A hegyközség bejelentése szerint a szőlőtelepítés a kérdéses területen csak abban az esetben engedélyezhető, ha a tulajdonosok a parcellákon egyetemes és teljes körű talajrendezést végeznek.

A talajrendezés szükségességében senki sem kételkedik. Az a pusztán tény viszont, hogy az ország egyik legértékesebb dűlője a mai napig parlagon hever, és még jó néhány évig nem adhat bort, elszomorító. De mennyi időre is lesz szükség, hogy a „nagy bor” megszülessen? Burgundia leghíresebb borait 50, vagy még ennél is idősebb tőkék adják!

Akkor hát, 50 év múlva találkozunk?

Márkus György

Az Eged-hegy azon elhagyatott hazai szőlődűlők egyike, amit inkább ingyen oda kellene adni a legjobb termelőknek, minthogy műveletlen maradjon. Sajnos azonban a hazai közállapotok sem arra nem alkalmasak, hogy borászati teljesítményekről közmegegyezés szülessen, sem pedig arra nem, hogy a hatékony és perspektivikus munkának közfelháborodás nélkül ekkora előnyt lehessen adni. Pedig a közérdeket leginkább az szolgálná a borvidéken, ha minél jobban megerősödne a legnagyobb jövővel rendelkező ágazat, a borászat vezető vállalkozásai.

Persze a logika és a politika különböző fák gyümölcsei. Maradt tehát a marakodás, a konspiráció, a titkolódzás és a kiszorítási az Eged-hegy körül. Mert az árverés kimenetelét illetően igazi sakkjátszma folyt – a részletek ismeretében erről senkinek sem lehet kétsége.

Ezek után mindössze egyetlen kérdés maradt. Lesz-e akkora egyéniség az új birtokosok között, aki képes megfejteni a dűlő titkát. Annak a dűlőét, aminek adottságait sokan az egekbe magasztalják, sokan viszont határozottan megkérdőjeleznek. Rejtőzik valami utolérhetetlen a Nagy Eged déli lankáin? Ha nem, elég-e, szükséges-e a déli kitettség melegebb, naposabb klímája ahhoz, hogy többé váljon a Nagy Eged más termőhelyeknél? Az új tulajdonosok dolga, hogy bizonyítsanak: jó kezekbe került a termőhely, amiért olyan régóta folyik a versenyfutás.